

за селата и градовете, за хората, жените и децата, затрупани под развалините:

Що за хора са тия хора?  
Туй са селяни, дръзнали да подръпнат  
за брадата своите властелини...

*По пътя, по царския, крачат хора*

Поетичният изказ се старае да им помогне, да потърси милостта на човеците:

Търся милост, царю, за ония,  
дето газят водата жадни  
и минават през златото чисти,  
за ония, с които сме тъй различни  
и за другите, дето са като мен.

*За ония, които се спъват на прага*

Между стихотворенията има шедьоври на съвременната сръбска поезия, посветени на любовта, на майчинството, на природата и красотата (*За изгубените любовни писма; Щастие; Но те моля и теб; Боязън; За Пепеляшка; Предчувствие; За земята старинна, песенна и др.*).

Накрая моля читателите преди стихотворенията да прочетат предговора на нашия поет Първан Стефанов. Там ще опознаят Десанка Максимович. На едно литературно четене, под дърветата, скромно, в центъра на Белград „се извисяват редом до стволите слабоватите фигури на двата колоса на сръбската литература: Иво Андрич и Десанка Максимович“. А в стихосбирката ще прочетем нейното *Завещание*:

Няма нищо да ви оставя  
освен думите, в стих оковани,  
както в късчето кехлибар  
е вградено древното насекомо...

Кичка Пешева

**Дубравка Угрешич. Няма никой въкъщи. Есета. Превод от хърватски Людмила Миндова. Издателство „Факелекспрес“, София, 2006, 326 с.**

Появи се на книжните витрини най-новата книга на съвременната хърватска писателка Дубравка Угрешич – *Няма никой въкъщи*. Сборникът с есета се състои от четири части. Първата от тях съдържа фейлетони и хумористични фрагменти, втората съдържа есетата *Европа, Европа* и *Амстердам, Амстердам*, а последната е всъщност пътепис в есеистична форма, в който увлекателно писателката запознава читателя с историята, архитектурата, опита и духа на холандците, красотата на родината на лалетата. Издадена е на холандски език като самостоятелно издание.

Третата и четвъртата част са предимно политически есета, в които се преплитат персонажи както на измъчените хървати и сърби, така и на руснаци – московчани, мечтаещи и вярващи в падането на комунизма. Писателката взема своите персонажи от прекия контакт с действителни герои, с които тя се среща, както пътувайки из родната Хърватия (Хърватска), така и в посткомунистическа Сърбия и Москва.

Със силно публицистично перо писателката жигосва безразличието на модната стрийптизборка, която играе в порно-сцена на „Голи Оток“ (югославския „ГУЛАГ“ или българското „Белене“). Описва персонажи на московски шофьори, на професионални „алкохолици“, които обещават да пият до падането на комунизма.

Въвеждайки читателя в „глобалния поглед върху света“, писателката много умело, с тънкото перо на художествения изказ свързва глобалистиката със сивия ден и скучната Евровизия с нейните банални видеоклипове, със CNN и неговата реклама на сърфърите в киберпейса. Модерният човек си купува билети до Луната, „заменена от модата да се купуват скъпи презокеански екскурзии на модерни варианти на „Титаник“... Сърцето на света е много старо, скоростта е нова и млада... Защото в този момент човечеството все още дори не знае пътните условия за влизане в следващото хилядолетие – на велосипед ли ще се вози тогава, както предполагат футуристите, на персонални ракети ли, както предвиждат онези по-малко загрижените, или пък може би на нещо трето.

„Самата аз не разбирам нищичко от глобалните неща. При всички случаи обаче след онова изречение от съня ми – „Ела да ти покажа какво е глобален поглед върху света“ – спя много по-нащрек“.

Дубравка Угрешич, чиято майка е българка, е родена на 27 март 1949 г. в гр. Кутина. Завършва литература в Загребския университет, работи като научен сътрудник в Института за литературна наука в Загреб. През последните години преподава средноевропейска и руска литература в няколко европейски и американски университета.

Произведенията ѝ са удостоени с международни отличия, между които годишната награда на Швейцария „Charles Veillon“ – за най-добра книга с есета (1996), холандската „Verzetsprijs“ (1997), германската награда за есеистика „Хайнрих Ман“ (2000), италианската „Premio Feronio“ (2004) и наградата на английския ПЕН център (2005).

На български език са преведени романите на Угрешич: *Форсиране на романа река* (*Forsiranje romana reke*, 1988), *Музеят на безусловната капитулация* (*Muzej bezuvjetne predaje*, 1997), *Министерство на болката* (*Ministarstvo boli*, 2001) и есеистичните книги *Американски речник* (*Americki fikcionar*, 1993), *Култура на лъжата* (*Kultura laži*, 1996), *Четенето забранено* (*Zabranjeno čitanje*, 2001).